

Folketingets forhandlinger. (1)

1

²/₁₀ 62: Valg af formand, næstformænd og tingsekretærer.

2

1. møde.

Tirsdag den 2. oktober 1962 kl. 12.

Aldersformanden (Ole Bjørn Kraft): I overensstemmelse med Danmarks riges grundlovs § 36 er folketinget i dag, den første tirsdag i oktober, kl. 12 trådt sammen for at påbegynde et nyt folketingsårs arbejde. Jeg byder medlemmerne velkommen.

Det er faldet i dette slægtleds lod at leve i en tid, der er præget af dybtgående forandring og konflikt. Disse vilkår vil også præge vort arbejde i det kommende år. Vi vil blive stillet over for det nye Europa, der er under udformning, og den verdenspolitiske konflikt vil møde os og stille også os over for vigtige beslutninger.

Må jeg åbne dette møde med at udtale ønsket om, at vor gernings resultater må blive landet til gavn, tinget til ære.

Som det medlem, der længst har haft sæde i tinget, påhviler det mig ifølge forretningsordenen at lede valget af tingets præsidium.

Der er til dette valg gjort indstilling fra følgende grupper: socialdemokratiet med 75 medlemmer, hvis mandater er godkendt af tinget, venstre med 39 medlemmer, det

konservative folkeparti med 32 medlemmer, det radikale venstre med 11 medlemmer og socialistisk folkeparti med 11 medlemmer.

I henhold til gruppernes indstilling er valgt til formand *Gustav Pedersen*, til første næstformand *Vagn Bro*, til anden næstformand *Ole Bjørn Kraft*, til tredje næstformand *Aage Fogh* og til fjerde næstformand *Herluf Rasmussen*.

I henhold til forretningsordenen skal der i dette møde tillige vælges 4 tingsekretærer. Hertil har grupperne udpeget: *Horn*, *Søren Jensen*, *Clara Munck* og *Else Merete-Ross*, der herefter er valgt.

Idet jeg lykønsker det ærede medlem hr. *Gustav Pedersen* til valget, beder jeg den højtærede formand indtage formandspladsen.

Formanden (Gustav Pedersen): Jeg takker for den tillid, der også i år vises mig, og skal gøre mit yderste for at udøve den gerning, der er pålagt mig, på bedst mulig måde til gavn for tingets arbejde og for de opgaver, vi har at løse.

Folketinget er nu konstitueret, og jeg giver ordet til den højtærede statsminister, for at han kan afgive den i grundlovens § 38 omhandlede redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Statsministeren (J. O. Krag): Hr. formand! Høje ting!

I begyndelsen af september måned så statsminister *Viggo Kampmann* sig af helbredsgrunde nødsaget til at begære sin afsked. Mellem regeringen og de partier, der støtter den, var der enighed om, at regeringen skulle fortsætte med mig som statsminister. Efter at repræsentanter for regeringen over for kongen har bekræftet denne beslutning, har kongen den 3. september imødekommet statsminister *Viggo Kampmanns* afskedsansøgning og udnævnt mig til statsminister. Folketingsmand *Per Hækkerup* har efterfulgt mig på posten som udenrigsminister; herudover er der ikke sket ændringer i regeringens sammensætning. Den ændring i regeringens ledelse, der har fundet sted, har altså ikke sin baggrund i nogen ny politisk situation.

Det påhviler statsministeren at give det høje folketing en redegørelse for rigets almindelige stilling og de foranstaltninger, som regeringen påtænker i det kommende folketingsår. Jeg skal nu gå over til denne redegørelse.

Danmarks udenrigspolitik bygger uforandret på De Forenede Nationer, Atlantpagten og på det nordiske samarbejde.

Den verdenspolitiske situation er fortsat præget af modsætningsforhold og spændinger, men positive træk kan konstateres.

Situationen omkring Berlinspørgsmålet rummer vedblivende faremomenter, som måske kan blive aktualiseret på alvorlig måde i vinterens løb. Man må på denne baggrund tillægge det stor betydning, at De Forenede Stater og Sovjetunionen opretholder løbende kontakt for at søge klarlagt, om der kan findes et grundlag for realitetsforhandlinger om en egentlig løsning af Berlinproblemet. En ordning, der sikrer de demokratiske frihedsrettigheder for Vestberlins befolkning og de frie uhindrede forbindelsesveje mellem Berlin og vesten, vil være et væsentligt bidrag til den politiske afspænding.

Det spirende samarbejde mellem de vestlige lande og Sovjetunionen med hensyn til rumforskningen frembyder interessante perspektiver. De resultater, som rumforskningen allerede har opnået, først og fremmest opsendelsen af bemandede rumskibe, må vække beundring og må ses som et nyt led i den stadige stræben efter at udvide den menneskelige erkendelses grænser.

Laoskonfliktens løsning, tilvejebringelsen af fred mellem Frankrig og Algeriet og den fredelige nyordning omkring Vest-Ny-Guinea er positive træk i den internationale udvikling.

I FN, i NATO og overalt, hvor Danmark har medindflydelse, vil regeringen søge at yde sit bidrag til at skabe stadig bedre muligheder for international afspænding. Den risiko, de moderne våben indebærer for menneskeheden i tilfælde af væbnet konflikt mellem stormagter, er uoverskuelig, og ingen anstrengelse må spares for at finde fredelige løsninger gennem forhandling.

Danmark vil som hidtil støtte konstruktive forslag om nedrustning og kontrol med nedrustningen. Danmark er ikke selv repræsenteret ved afrustningsforhandlingerne i Genève, men vi holder os i nøje kontakt med de forhandlende lande. I denne forbindelse har man opmærksomheden henledt på, at også begrænsede nedrustningsforanstaltninger som led i en trinvis opbygning af en gensidig tillid mellem nationerne vil kunne bidrage til at forbedre den internationale atmosfære. Det må tillægges den største vægt, at der snarest gennemføres en aftale om et stop for forsøg med kernevåben. Det har stor betydning, at kredsen af stater, der har selvstændige nationale atomstyrker, ikke udvides. Denne opfattelse kommer til udtryk såvel i det foreliggende amerikanske som i det sovjetiske nedrustningsforslag.

Regeringens stilling til spørgsmålet om placering af atomammuniton på dansk territorium er uændret. Der er ikke og påtænkes ikke placeret sådan ammunition her i landet.

Danmarks medlemskab af De Forenede Nationer forbliver et hovedgrundlag for vor udenrigspolitik. Regeringen vil fortsat yde sin støtte til at styrke og udvikle FN som det vigtigste organ til forebyggelse og bilæggelse af internationale konflikter ved fredelige midler. Danmark har understreget sin positive stilling til denne politik bl. a. ved at bidrage til FNs ekstraordinære udgifter, navnlig i forbindelse med Congosituationen, idet Danmark

har købt obligationer til et beløb, der forholdsvis udgør godt det dobbelte af Danmarks sædvanlige andel i FN's udgifter.

Regeringen vil fortsat bidrage til De Forenede Nationers beredskabsstyrke i det mellemste østen og stille mindre enheder til rådighed for FN-styrken i Congo.

Det er regeringens politik at søge kontakten til de nye lande i Afrika og Asien og til landene i Latinamerika yderligere udbygget, idet regeringen er af den opfattelse, at Danmark som følge af de gennem århundreder skabte traditioner for fredeligt internationalt samarbejde vil have særlige forudsætninger herfor.

I overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers pagt vil regeringen tilstræbe, at Danmarks hidtidige indsats for teknisk bistand til udviklingslandene nu forsættes og udbygges på grundlag af den i foråret vedtagne lovgivning herom. De betydelige frivillige bidrag, der er indsamlet i årets løb, vidner om befolkningens store interesse for løsningen af denne opgave. Samtidig med at det overvejes at øge det danske statsbidrag til De Forenede Nationers forskellige bistandsprogrammer, forbereder den nyoprettede styrelse for teknisk samarbejde med udviklingslandene en større direkte dansk indsats i en række lande i Asien og Afrika, herunder danske projekter i Thailand, i Indien og flere andre steder samt et fællesnordisk bistandsprojekt i Tanganyika.

Ved det valg til sikkerhedsrådet, der forestår i FN, vil Danmark støtte Norges kandidatur.

Danmarks medlemskab af Atlantpagten er som hidtil et hovedelement af vor udenrigspolitik, og regeringen tillægger det vestlige sammenhold afgørende betydning.

Europarådets rådgivende forsamling er et betydningsfuldt forum for den europæiske opinionsdannelse, og regeringen vil fortsat deltage i Europarådets arbejde bl. a. på det videnskabelige, kulturelle, juridiske og sociale område.

I august 1961 fik regeringen af folketinget bemyndigelse til at indlede forhandlinger med henblik på Danmarks optagelse i Det europæiske økonomiske Fællesskab sammen med Storbritannien. En af den kommende tids største opgaver for dansk udenrigspolitik vil være at bringe disse forhandlinger, som føres sideløbende med Storbritanniens, til en tilfredsstillende afslutning. Den for nylig afholdte konference mellem Commonwealth-landenes premierministre har fået et sådant forløb, at Storbritannien nu kan fortsætte optagelsesforhandlingerne i Bruxelles.

Beslutningen om optagelsen af forhandlinger om Danmarks medlemskab af fællesmarkedet var i første række økonomisk begrundet. Det er imidlertid regeringens overbevisning, at det også ud fra andre forudsætninger og andre synspunkter vil være i Danmarks interesse at deltage aktivt og på lige fod i de stedfindende samlingsbestrebelse i Vesteuropa. Fællesmarkedstraktaten åbner mulighed for et betydningsfuldt samarbejde om den fremtidige politik på det sociale, arbejdsmaessige, erhvervsretlige, trafikale og finansielle område. På det politiske område er rammerne for et fremtidigt vesteuropæisk samarbejde endnu ikke fastlagt. Efter regeringens opfattelse er det en dansk interesse at deltage i forhandlingerne om et sådant samarbejde. Et snarligt dansk medlemskab af et udvidet fællesmarked vil åbne mulighed for deltagelse i forhandlingerne om rammerne for dette samarbejde.

Også på det kulturelle område er Danmark interesseret i samarbejde såvel med fællesmarkedslandene som med andre lande. Dansk kultur er resultatet af en vekselvirkning gennem århundreder mellem strømninger her i landet og uden for grænserne. Dansk kulturs trivsel bygger på aktiv og uhindret kontakt med udlandet.

Medlemskab af fællesmarkedet vil rejse betydelige tilpasningsproblemer såvel for industri og landbrug som for andre erhverv. Regeringen lægger vægt på at opnå rimelige overgangsordninger for dansk industri. Regeringen har tillid til og vil fortsat virke for, at Fællesskabet i forhandlingsperioden viser forståelse for den afgørende betydning, det har for Danmark at opretholde sin hidtidige landbrugseksport. For så vidt angår afsætningen til vort største marked inden for Fællesskabet, Den tyske Forbundsrepublik, er denne tillid baseret på de tilsagn, som er givet i den dansk-tyske langtidsaftale, der gælder indtil udgangen af 1965.

Uanset det forøgede europæiske samarbejde, der vil blive en følge af Danmarks medlemskab af fællesmarkedet, vil spørgsmålet om det nationale tilhørsforhold i grænselandet mod syd fortsat bestå. Blandt de problemer, som Danmarks medlemskab af fællesmarkedet vil medføre, indtager grænselandets særlige forhold en central plads, og regeringen vil have opmærksomheden henledt på en løsning.

I overensstemmelse med beslutninger truffet af det grønlandske landsråd og af Færøernes hjemmestyre omfatter forhandlingerne om Danmarks medlemskab af fællesmarkedet tillige Grønland og Færøerne.

Forhandlingerne vil som hidtil blive ført med et fortsat nordisk samarbejde for øje. Det er regeringens håb, at også de øvrige nordiske lande vil kunne opnå sådanne ordninger med fællesmarkedet, som må anses for tilfredsstillende for deres og for det samlede Nordens interesser.

I overensstemmelse med den i foråret i Helsingfors vedtagne samarbejdsoverenskomst vil regeringen bestræbe sig for at bevare og styrke det nordiske samarbejde. Regeringen tillægger i denne forbindelse som hidtil aktiv deltagelse i Nordisk Råd en særlig betydning.

Regeringen vil aktivt deltage i samarbejdet inden for EFTA, de syv landes frihandelsområde, med henblik på at videreføre den afvikling af de indbyrdes handelsskranker, som i de forløbne to år har haft så gode resultater. Det er regeringens håb, at samtlige EFTA-lande opnår sådanne ordninger med Fællesskabet, at denne afvikling vil kunne fuldføres.

Danmark vil nu og i fremtiden virke for en afvikling af forhindringerne for en fri samhandel over for alle stater, herunder ikke mindst udviklingslandene. Danmarks økonomiske forbindelser med Sovjetunionen og de øvrige østeuropæiske lande, der i årets løb er blevet forstærket gennem flerårige handelsaftaler, vil blive søgt yderligere udbygget, ligesom en kulturel aftale mellem Danmark og Sovjetunionen er blevet indgået.

Danmark vil i det internationale økonomiske samarbejde i OECD, GATT og De Forenede Nationers økonomiske organer fortsætte det aktive arbejde for en nedbrydelse af handelsskrankerne. Det er med tilfredshed, regeringen hilser den amerikanske præsidents bestræbelser for i samarbejde med et udvidet fællesmarked at tilvejebringe grundlag for en yderligere nedsættelse af toldsatser og lempelse af restriktionerne i det internationale økonomiske samkvem.

Regeringen vil virke for afvikling af restriktionerne for den internationale luftfart, hvor hindringerne er betydelige og stigende. De lave fragtrater, som er baggrunden for skibsfartens nuværende vanskeligheder, må ses i sammenhæng med den flagdiskrimination og de restriktioner af anden art, som i de senere år er iværksat af en række lande. Regeringen vil i samarbejde med Storbritannien, Norge og Sverige og andre søfartslande fort-

sætte sine bestræbelser for at bekæmpe sådanne restriktioner. Også skibsbygningsindustrien har i den senere tid været udsat for en hård international konkurrence, som delvis skyldes kunstige statslige støtteforanstaltninger, der består for værftsindustrien i en række andre lande. Regeringen vil derfor nøje følge udviklingen på dette område med henblik på at søge ordretilgangen og beskæftigelsen på skibsværfterne opretholdt.

De danske sydslevigere har ved det nylig afholdte landdagsvalg på ny dokumenteret deres vilje til positiv deltagelse i det politiske liv inden for det statssamfund, de tilhører. Regeringen vil efter de hidtil fulgte retningslinjer yde det danske mindretal bistand i dets folkelige, kulturelle og kirkelige arbejde.

Den dansk-britiske aftale af 1959 om fiskeriforholdene ved Færøerne blev i april måned i år af Danmark opsagt med henblik på at kunne bringe 12 mile grænsen til anvendelse også over for britiske fiskere. Det er regeringens håb, at dette for det færøske samfund livsvigtige problem kan løses i god forståelse med alle interesserede kredse. For Grønlands vedkommende er det ligeledes regeringens agt at gå videre med planerne om et 12 miles fiskeriterritorium.

Regeringen har i forståelse med det færøske landsstyre ladet foretage en undersøgelse af investeringsbehovet på Færøerne. Det fremgår heraf, at en udbygning af vejnettet, elektricitetsforsyningen og havneanlæg er en nødvendighed for den fortsatte udvikling af det færøske erhvervsliv. Den betydelige kapital, som er nødvendig hertil, kan imidlertid ikke tilvejebringes uden den danske regerings hjælp, og regeringen agter derfor i indværende folketingsår at fremsætte forslag til lov om en langsigtet støtte til gennemførelsen af de mest påtrængende investeringsopgaver. Regeringen vil foreslå, at der oprettes en færøsk investeringsfond, hvis kapital tilvejebringes med 10 mill. kr. årlig i hvert af finansårene fra 1964-65 til og med 1969-70, således at fonden får en størrelse på i alt 60 mill. kr. Det er først tanken at overføre kapital til fonden efter 1. april 1964, men regeringen må af hensyn til tilrettelæggelsen af fondens virksomhed anse det for hensigtsmæssigt, at den fornødne lovgivning gennemføres allerede i dette folketingsår.

Det er regeringens hensigt at søge gennemført en lov om oprettelse af et embede som vicebiskop på Færøerne, idet man herved imødekommer et ønske fra det færøske hjemmestyre og de færøske menighedsråd.

I Grønland foregår der i disse år en betydelig udvikling. Gennem omfattende investeringer er skabt nye erhvervsmuligheder. Der opbygges et moderne hospitalsvæsen, og der gennemføres et betydeligt byggeri af nye skoler. Disse bestræbelser for at forbedre den grønlandske befolknings økonomiske, sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige vilkår vil blive fortsat. Regeringen er i denne forbindelse særlig opmærksom på boligproblemet i de byer, hvor produktionen er under udvikling.

I forbindelse med valgene til det grønlandske landsråd og kommunalbestyrelserne i foråret 1963 er det hensigten at søge den vestgrønlandske kommunalordning og retsplejeordning indført også i Nord- og Østgrønland.

Den stærke tekniske udvikling i Grønland har medført, at der er opstået sociale problemer, som må tages op til overvejelse.

Grønlandsudvalget af 1960 vil fortsætte sit arbejde og søge det afsluttet i løbet af 1963, medmindre Grønlands tilslutning til fællesmarkedet stiller sig hindrende i vejen herfor.

Med grundlag i loven om forsvarrets organisation og den herefter foretagne hovedinddeling af forsvaret er værnenes organisation nu i det store og hele blevet fastlagt.

Ordningen for det frivillige mandskab, konstabelordningen, er blevet udbygget. Blandt andet er der mellem forsvaret og de civile uddannelsesmyndigheder truffet yderligere en række aftaler om civile erhvervsbetonede uddannelsesmuligheder. I betragtning af de nuværende beskæftigelsesforhold må tilgangen af frivillige siges at være tilfredsstillende. Såfremt den hidtidige udvikling i tilgang og afgang fortsætter, skulle der i løbet af 1963 åbne sig yderligere mulighed for en tjenestetidsnedsættelse på begrænsede områder. Bestræbelserne for at øge tilgangen vil blive fortsat. Som et led heri og for at mindske overbelægningen på forsvarrets kaserner er det regeringens hensigt inden for rammerne af det samlede byggeprogram at søge opført en række nye kvarterbygninger efter moderne principper.

Hjemmeværnet har kunnet øge sine styrker ved en fortsat tilgang, også af unge.

Det danske forsvar har atter i det forløbne år fra USA og Canada modtaget våbenhjælp i form af materiel og uddannelse i betydeligt omfang.

Ved forhandlinger med de amerikanske myndigheder er der opnået tilsagn om en fortsættelse af våbenhjælpen til Danmark. Tilsagnet var betinget af en forøgelse af de danske materielbevillinger, og på baggrund heraf er der truffet beslutning om en bevilling på 375 mill. kr. til materielindkøb til hæren, søværnet og hjemmeværnet i en periode over tre finansår indtil 1. juli 1964. Der er herved taget et vigtigt skridt i retning af den materielle udbygning af værnene, der er tilsigtet ved forsvarloven af 1960.

Som i det foregående år har den internationale højkonjunktur skaffet os gode afsætningsmuligheder for landets produkter. De samlede indtægter fra udførsel har således i årets første syv måneder ligget ca. 500 mill. kr., eller omkring 10 pct., over de tilsvarende måneder i 1961. Fremgangen viser sig både for industriens, landbrugets og for fiskeriets varer. For landbrugets vedkommende har salget desværre på nogle områder fundet sted til vigende priser.

Priserne for de importerede varer har været præget af stabilitet. På enkelte områder har der endda vist sig en svagt nedadgående tendens.

Trods disse ret gunstige forhold har der været et voksende underskud på handelsbalancen. I løbet af de sidste tolv måneder er valutareserverne faldet med ca. 300 mill. kr.; samtidig har offentlige og halvoffentlige institutioner og virksomheder optaget lån i udlandet for 500 mill. kr. I alt er valutastillingen således reelt forringet med ca. 800 mill. kr., men som følge af de optagne udenlandske lån er valutareserverne ikke forringet tilsvarende. Nationalbankens og de private bankers samlede nettobeholdning af udenlandsk valuta udgør således nu mellem 800 og 900 mill. kr. En fortsat nedgang i valutabeholdningen er yderst betænkelig, og i betragtning af de omstillingsproblemer, dansk erhvervsliv står over for, er det af afgørende betydning, at en yderligere svækkelse af valutastillingen undgås.

Den betydelige forringelse i balancen udadtil hænger sammen med tre forhold: den stærke stigning i befolkningens forbrug, den stærke stigning i den samlede bygge- og anlægsvirksomhed og stigningen i den øvrige investering.

Det skal ikke forties, at den indenlandske udvikling indebærer visse gunstige træk. Produktionen er blevet større, beskæftigelsen er blevet større, og nyttige investeringer er forøget. Men ved siden af denne gunstige udvikling har der vist sig en udpræget uheldig tendens i retning af en uligevægt, som, hvis den fik lov at fortsætte, på alvorlig

vis ville true fremgangslinjen i vor økonomi. I det sidste par år har stigningen i pengeindkomsterne været stærkere end stigningen i produktionen. I 1961 steg pengeindkomsterne i byerhvervene med ca. 12 pct., i år vil de formentlig vokse med mindst 8 pct. Det vides ikke nøjagtig, hvor meget produktionen samtidig er steget, men fremgangen ligger formentlig på ca. 5 pct. pr. år nu, hvor praktisk taget alle er i arbejde. På andet år overstiger væksten i indkomsterne således klart væksten i produktionen. Dette har igangsat prisstigninger og omkostningsforøgelser, som er større end i de fleste af de lande, Danmark må konkurrere med. Får denne udvikling lov at fortsætte, vil den skabe alvorlige valutariske vanskeligheder, der vil medføre nedgang i beskæftigelsen og svække hele den økonomiske aktivitet.

Fremgang i pengeindkomsterne er, omend i ulige grad, tilfaldet næsten alle samfundsklasser. En fortsat valutarisk uligevægt vil skabe økonomisk stilstand på samme måde for alle. For at fremskridtslinjen skal kunne holdes, er det en uomgængelig nødvendighed, at ligevægt atter genskabes mellem produktion og indkomst. Produktionen må øges mest muligt, men indkomstfremgangen holdes inden for de rammer, produktionsfremgangen sætter. Uden økonomisk balance kan den høje beskæftigelse ikke fastholdes. Jeg gentager dette: uden økonomisk balance kan den høje beskæftigelse ikke fastholdes.

Der må følgelig vises tilbageholdenhed fra alle sider. En forpligtelse hertil påhviler navnlig de kredse, der har gode eller middelstore indkomster, eller som i højere grad end andre har nydt godt af de sidste års fremgang. Særlige hensyn må tages til samfundets dårligst stillede.

For at bremse den uheldige udvikling indgik regeringen og de to store oppositionspartier i forsommeren et forlig. Herved blev der opnået enighed om en række vidtgående forholdsregler. Vigtigst var vedtagelsen af omsætningsafgiften, som er trådt i kraft den 1. august, samt beslutningen om at bremse stigningen i statens udgifter og dæmpe navnlig den offentlige bygge- og anlægsvirksomhed.

Statens finansielle stilling blev tillige væsentlig styrket gennem beslutningen om at udskrive indkomstskatten efter samme satser som i fjor. Herigennem, ved tilbageholdenhed i de offentlige udgifter og ved indførelsen af omsætningsafgiften skabtes muligheder for et betydeligt overskud på statsbudgettet.

Disse omfattende indgreb er endnu ikke slået igennem i vor økonomi. Tværtimod har de en overgang udløst en indkøbsbølge, som yderligere har fremmet efterspørgselspresset. Det må forventes, at de vedtagne bestemmelser i månederne fremover vil bidrage til genoprettelsen af den økonomiske balance.

For tiden er i praksis nyigangsættelser af offentligt byggeri standset. Der vil også fortsat blive udvist stor tilbageholdenhed, men det vil være regeringens opgave i det kommende år at tilrettelægge den samlede bygge- og anlægsvirksomhed sådan, at også offentlige investeringer kan føres videre, især på de områder, hvor de er medbestemmende for hele den fremtidige samfundsudvikling.

Forligets foranstaltninger alene kan imidlertid ikke genskabe det tidligere forhold mellem de udenlandske og indenlandske omkostninger. Kun ved at pengeindkomsterne tilpasses produktionsudviklingen, vil en varigere ligevægt i Danmarks økonomi kunne genoprettes.

For at medvirke til at skabe et bedre samvirke mellem de kræfter, der øver indflydelse på den økonomiske udvikling her i landet, vedtog folkettinget i august at nedsætte

et økonomisk råd. Formandskabet for dette råd er nu udpeget, og rådet vil snart kunne holde sit første møde.

For at understøtte den ved forliget tilstræbte økonomiske sanering agter regeringen straks ved folketingsårets begyndelse at fremsætte lovforslag, hvorved der gives prismyndighederne udvidede beføjelser til indgreb over for en urimelig udvikling i priser og avancer. Samtidig vil man gennem tilvejebringelse af større offentlighed om prisdannelsen bidrage til fremme af konkurrencen. Med henblik herpå vil man tillige udbygge bestemmelserne om mærkning eller skiltning med vægt og pris. Den yderligere nedsættelse af toldsatserne mellem EFTA-landene pr. 31. oktober 1962 vil virke i samme retning.

For at øge konkurrencen i handelen med fødevarer og dermed begrænse prisstigninger inden for dette vigtige vareområde vil det være hensigtsmæssigt, om handelen med dybfrosne levnedsmidler samt kød og kødvarer kan ske fra flere detailforretninger end hidtil. Regeringen har i foråret nedsat et udvalg med den opgave at undersøge, hvorvidt en ændring i gældende lovgivning kan gennemføres.

Regeringen vil støtte Danske Husmødres Forbrugerråds bestræbelser for gennem bedre forbrugeroplysning at bidrage til fremme af konkurrencen på pris og kvalitet.

Licitationskommissionen ventes at afgive betænkning i løbet af indeværende år. I lys heraf vil regeringen overveje ændring af den nuværende licitationsordning.

Arbejdet med en reform af vort skattesystem må fortsættes i dette folketingsår. Der bør gennemføres sådanne ændringer i skattelovgivningen, at arbejdslysten fremmes og viljen og evnen til opsparing forøges. Samtidig bør bestræbelserne for at varetage sociale hensyn ved skattepolitikken udformning fortsat videreføres.

Regeringen vil fremsætte forslag om, at de skattefri mindstebeløb skal forhøjes til 7 000 kr. for forsørgere og til 3 700 kr. for ikke-forsørgere. Endvidere skal forsørgerkalaens første trin, der nu omfatter indkomster op til 18 000 kr., føres op til 22 000 kr., og skatteprocenten for skalaindkomster inden for dette trin skal sættes ned fra 24 til 21. Resten af forsørgerkalaen skal tilpasses, således at skatnedsættelserne for større indtægter gradvis aftager. Merindtægtsfradraget skal ændres, således at der ikke gives fradrag for de første 10 pct.s indtægtsstigning. De i år gennemførte forhøjelser af børnetilskuddene skal oprettholdes.

Det er en forudsætning for disse skattelettelser, at de fire partier, som gennemførte omsætningsafgiften, inden den endelige gennemførelse af udskrivningsloven for 1963-64 optager en forhandling om bedømmelsen af den økonomiske situation, herunder udsigterne for valutastillingen, beskæftigelsen samt indkomst- og prisudviklingen. De omtalte skattelettelser vil helt eller delvis kunne bortfalde, for så vidt der ud fra en almindelig samfundsøkonomisk vurdering er enighed herom.

I øvrigt vil der blive fremsat forskellige lovforslag i overensstemmelse med de aftaler, der blev indgået i forbindelse med gennemførelsen af den almindelige omsætningsafgift.

Regeringen har desuden til hensigt at søge udarbejdet forslag til nye regler om beskatningen af ægtefæller. Det er hensigten, at gifte kvinder skal kunne skatteansættes særskilt af deres lønindtægt og muligvis også af deres indtægt af anden art.

Undersøgelserne af de tekniske og administrative muligheder for en beskatning af årets indkomst, efterhånden som den tjenes, vil blive fortsat.

Afsætningen af det i henhold til forligsaftalerne udbudte præmieobligationslån har været god, og en ny serie af lånet er under forberedelse.

Med henblik på efterspørgselspresset på arbejdsmarkedet er det nødvendigt, at der gennem rationalisering økonomiseres med arbejdskraften såvel inden for den offentlige sektor som i erhvervsvirksomhederne. Regeringen vil søge at fremme en sådan udvikling.

Skal en høj beskæftigelse bevares, kræves der i stigende omfang en indsats af arbejdsanvisningen i form af bistand ved arbejdskraftens tilpasning til ændringer i erhvervslivets teknik, struktur og geografiske spredning. Regeringen vil foranledige en sagkyndig undersøgelse af, om arbejdsanvisningen er tidssvarende.

Den offentlige anlægsvirksomhed vil fortsat blive undergivet regulering med det formål at udskyde mindre påtrængende arbejder og i videst muligt omfang at søge arbejder, som ikke kan udsættes, udført i vinterhalvåret.

Det vil blive overvejet, om det i sommeren 1963 vil blive nødvendigt ligesom i den forløbne sommer at standse en række offentligt støttede anlægsarbejder.

Når arbejdsmarkedets parter og arbejdsretskommissionen har tilendebragt de løbende forhandlinger om en række arbejdsretlige spørgsmål, vil regeringen tage de fornødne lovgivningsmæssige konsekvenser heraf.

Gennem de senere år har efterspørgslen efter jord, særlig til byformål, taget et meget stærkt opsving, hvilket i forbindelse med, at udbuddet af grunde ikke har holdt trit med efterspørgslen, har medført en kraftig stigning i grundpriserne, navnlig i og omkring de større byer. Også efterspørgslen efter jord til sommerhusbyggeri har været i stærk stigning.

Da regeringen tillægger det afgørende betydning at bremse fremtidige prisstigninger på jord, en udvikling, der efter alt at dømme vil blive forstærket, såfremt Danmark bliver medlem af fællesmarkedet, vil man for at modvirke dette tilstræbe den mest hensigtsmæssige anvendelse af Danmarks jord til landbrug, boliger og erhvervsbyggeri samt rekreative områder. Med dette for øje vil man søge det landsplanlægningsarbejde, som allerede er påbegyndt, fremskyndet.

Der vil blive overvejet ændringer i landbrugslovgivningen med henblik på at regulere såvel personers som selskabers og institutioners adgang til at erhverve landbrugsejendomme.

Forslag vil blive fremsat om en række positive foranstaltninger med henblik på at fremme udbuddet af jord, herunder ved offentlig jorderhvervelse såvel i det fri marked som i henhold til en forkøbsretsordning. Der vil tillige blive fremsat forslag, der sigter på at fremme bymodnings- og byggemodningsforanstaltninger.

Med henblik på forøget inddragelse af urimelige fortjenester ved salg af fast ejendom vil der blive fremsat forslag om en skærpelse af de gældende regler om særlig indkomstskat af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom.

Det samlede salg af landbrugsvarer er gået noget frem i det forløbne år trods de hindringer, andre lande lægger i vejen for eksporten af danske landbrugsprodukter. Stig-

ningen i landbrugets omkostninger har dog været større end stigningen i salgsindtægterne, hvorfor landbruget har haft en svagere indkomstudvikling end de øvrige erhverv og indkomstgrupper. Når landbrugets markedssituation er afklaret, er det regeringens opfattelse, at der bør udformes en langsigtet og konstruktiv landbrugspolitik, der tager hensyn til erhvervets videre udvikling i retning af rationel drift og konkurrencedygtighed.

Landbokommissionen viderefører sit arbejde vedrørende landbrugsjordens udnyttelse, finansiering og rationalisering af landbrugsbyggeriet og landbrugets fællesforanstaltninger og mekaniseringens videreførelse samt lettelse af generationsskifte. Inden for landbokommissionens rammer er der sat et undersøgelsesarbejde i gang til vurdering af grundforbedrings- og landvindingsarbejders rentabilitet.

Lov om en kornordning for høståret 1962-63 og lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. v. udløber i folketingsåret 1962-63. Der skal i folketingsårets løb tages stilling til, om disse love skal fornys.

Forslag til lov om ændringer i vandløbsloven vil blive genfremsat.

Der påtænkes fremsat forslag i begyndelsen af folketingsåret til lov om veterinærvesenet samt om udøvelse af dyrlægegering.

Der vil i lighed med tidligere år blive fremsat forslag til love om udlån til oprettelse, supplerung og sammenlægning af husmandsbrug og opførelse af arbejderboliger på landet.

Både fangsten og eksporten af fisk og fiskeriprodukter har været stigende, men på grund af øgede omkostninger har det økonomiske udbytte for fiskerne i en del af det forløbne år ikke svaret til stigningen.

Under forhandlingerne angående Danmarks eventuelle indtræden i Det europæiske økonomiske Fællesskab har spørgsmålet om fiskeriets stilling hidtil kun i ringe grad været inddraget, idet Fællesskabet endnu ikke har påbegyndt udformningen af den fælles fiskeripolitik, som fællesmarkedstraktaten forudsætter. Efter at være blevet bekendt med, at forhandlingerne om den fælles fiskeripolitik vil blive påbegyndt i den nærmeste fremtid mellem de nuværende medlemslande, har regeringen rettet henvendelse om dette for fiskeriet meget betydningsfulde spørgsmål.

Et forslag til ændring i loven om fiskeribanken, hvorved der gives fiskerierhvervet forøget indflydelse på fiskeribankens ledelse, kan ventes fremsat.

Det er regeringens hensigt at søge fremsat et lovforslag vedrørende forbedring af redningstjenesten for fiskere i Nordsøen.

En yderligere udbygning og modernisering af industriens produktionsapparat må være en hovedopgave, såfremt grundlaget for fremgang i befolkningens levelfod, valutarisk balance og høj beskæftigelse skal sikres. En fortsat effektivitetsforøgelse gennem høje investeringer og gennem strukturrationalisering er en vigtig forudsætning for, at den industrielle produktion kan modstå og tilpasse sig den skærpede konkurrence, som bl. a. gennemførelsen af de europæiske markedsplaner vil medføre. Skal stigningen i industrieksporten fortsætte, kan dette eventuelt nødvendiggøre en udvidelse af den beløbsmæssige ramme for eksportkreditordningen, og regeringen vil om påkrævet fremsætte lovforslag herom.

Skibsfarten, der er et af vore vigtigste valutaindtjenende erhverv, er, som jeg allerede har nævnt, ude for store vanskeligheder, og regeringen vil på denne baggrund overveje, gennem hvilke organer søfartserhvervets organisationer bedst vil kunne inddrages

i arbejdet med løsning af skibsfartens problemer, herunder spørgsmålet om de søfarendes uddannelse.

Inden for de foreliggende finanspolitiske rammer vil regeringen fortsat fremme udbygningen af de offentlige transportanlæg, hvis effektivitet er af afgørende betydning for hele erhvervsudviklingen.

Arbejdet med fugleflugtslinjen fremmes efter de foreliggende planer.

S-baneanlægget langs Roskildebanen ventes forlænget til Tåstrup i sommeren 1963, og projekteringsarbejdet på S-banerne langs Køge Bugt samt til Farum og Lundtofte er fortsat i det omfang, arbejdskraftsituationen har gjort det muligt.

I Halsskov og Knudshoved er nye lejer for bilfærger med indtil 3 dæk under udførelse, og en tredækkerfærge er under bygning. Færgeren vil kunne overføre dobbelt så mange biler som de nuværende færgetyper med 2 dæk. Til hurtigruten mellem Kalundborg og Århus er ligeledes en ny færge under bygning.

Den stærkt stigende motorisering har understreget nødvendigheden af udbygning af fjerntrafikveje og vigtige færdselsårer i Storkøbenhavn og andre byer. Loven om de tekniske forarbejder til en fælles vej- og jernbanebro over Store-Bælt og loven om anlæg af en ny vejbro over Lille-Bælt gør det nødvendigt, at væsentlige dele af motorvejsnettet kan blive færdigbygget, inden disse nye broanlæg tages i brug.

For at fremme den hurtige udbygning af hovedlandevejene påtænker regeringen at fremsætte forslag til ændring af den i 1957 og 1958 tilvejebragte vejlovgivning. Det må anses for hensigtsmæssigt, at den fulde økonomiske byrde ved anlæg af motorveje og andre større hovedlandeveje overtages af staten, der allerede nu finansierer den altovervejende del af disse anlæg. De større anlægs gennemførelse vil da kræve særlige lovforslag, således at afgørelsen direkte træffes af folketinget.

Arbejdet med problemerne om Københavns lufthavns fremtid vil blive fremmet.

Statsbanernes regnskab for sidste finansår viste en forøgelse af underskuddet på over 52 mill. kr. i forhold til året før. Da dette underskud ikke kan opvejes af besparelserne ved den stadig stedfindende rationalisering, vil yderligere takstforhøjelser blive overvejet.

Det er regeringens mål at stabilisere udviklingen i byggeriet på et højt niveau og at fortsætte den sociale linje i boligpolitikken.

Den fortsatte stigning i byggevirksomheden gjorde det nødvendigt i sommer at gennemføre begrænsninger i igangsættelsen af nyt byggeri. Disse begrænsninger tog sigte på en normalisering af byggerytmen på et niveau, der udnytter byggekapaleteten ved fuld beskæftigelse. Regeringen følger i samarbejde med arbejdsmarkedets parter fortsat nøje udviklingen i byggesituationen. Tiden kræver betydelige byggebehov opfyldt, bl. a. i forbindelse med udbygningen af industrikapaleteten, de forskellige former for uddannelse samt afviklingen af bolig mangelen for mindrebemidlede. Bestræbelserne for at søge byggekapaleteten udvidet, således at disse byggebehov kan opfyldes, vil blive fortsat.

Regeringen vil nøje følge virkningen af de ændringer, der i sommer blev gennemført i lejeloven, og vil fortsætte overvejelserne med henblik på yderligere forholdsregler til løsning af lejeproblemerne.

Regeringen vil foretage en undersøgelse af, under hvilke former lejerens adgang til at blive ejere af deres bolig kan tænkes fremmet.

En række forslag til forbedring og modernisering af den sociale lovgivning agtes fremsat.

Der vil blive fremsat forslag til ændring af lovgivningen om invalide- og folkepension samt enkepension, hvorved det midlertidige tillæg, der blev gennemført i sidste folketingsår, indarbejdes i pensionernes grundbeløb og pensionerne reguleres efter samme pristal som tjenestemandslønningerne.

Den af socialministeren nedsatte folkepensionskommission fortsætter sine overvejelser vedrørende en ordning om ydelse af folkepension, således at pensionisterne kan have øget indtægt uden nedslag i pensionen.

Der kan ventes fremsat forslag om regulering af sygeforsikringslovens dagpengeordning, herunder af arbejdsgiveres og arbejderes bidrag hertil.

Loven om husmoderafløsning vil blive søgt ændret med henblik på uddannelsesbestemmelserne, eventuelt således at disse også kommer til at omfatte hjemmemedhjælpere.

Der vil blive fremsat forslag om ændring af forsorgsloven for at skabe bedre muligheder for at opfylde behovet for alderdomshjem og plejehjem.

Der vil blive fremsat forslag om revision af loven om børne- og ungdomsforsorg for bl. a. at effektivisere det almindelige tilsyn med børn og for at fremme anbringelse af børn i privat dagpleje og i plejehjem i stedet for i institutioner.

Som led i den lovfæstede udbygning af åndssvageforsorgen påtænkes der fremsat forslag til lov om ombygning af institutionerne ved forsorgscentret i Sydøstjylland, herunder en modernisering af Brejning.

Inden for alle uddannelsens områder er der en stærk udvikling i gang. Flere og flere unge deltager i en eller anden form for videreuddannelse, og tendensen hertil vil øges stærkt i de kommende år. Det er en vigtig samfundsopgave at skabe forudsætning for, at alle børn og unge kan få den uddannelse, deres evner og anlæg betinger. Heri indgår såvel hensynet til det enkelte menneske som ønsket om, at Danmark kan hævde sig i konkurrencen med andre lande. Der må i de kommende år gennemføres en langsigtet planlægning for uddannelsens og forskningens forskellige afsnit, hvorved der lægges vægt på, at den nødvendige balance mellem disse grene sikres. Det er en selvfølge, at planlægningen må foretages under hensyn til samfundets økonomiske bæreevne.

Det bliver i den kommende tid nødvendigt at betrede nye veje inden for skolebyggeriet, hvis det skal lykkes at imødekomme uddannelsernes meget betydelige investeringsbehov inden for de mulige finansielle rammer.

Den i sidste folketingsår gennemførte lov om særlige foranstaltninger mod lærermangelen har haft gode virkninger, som vil forstærkes i de følgende skoleår. Seminariernes kapacitet vil blive søgt yderligere øget.

I en række udvalg arbejdes der dels med planlægning af nye uddannelser, dels med en revision af de eksisterende.

Lærlingeuddannelsen inden for handels- og kontorfagene er taget op til revision i et udvalg, som også beskæftiger sig med den videregående undervisning.

Mellemteknikeruddannelsen vil blive udvidet.

Ændringer i uddannelsen af byggeteknikere overvejes under hensyntagen til de krav, et industrielt præget byggeri stiller.

På baggrund af den tekniske udvikling og mangelen på arbejdskraft vil regeringen se med velvilje på ethvert initiativ til en forbedring og videre udbygning af uddannelsen af ikke-faglærte, som fremkommer fra arbejdsmarkedets parter.

Danmarks lærerhøjskole vil gennem en særlig lov få tillagt status som højere læreanstalt, og loven om det pædagogiske forskningsinstitut skal optages til revision.

Om det byggeri, der er påbegyndt på Lundtoftesletten for Danmarks tekniske højskole, vil regeringen fremsætte forslag til lov, der lægger faste rammer for dette byggeri.

Overvejelserne vedrørende universitetsuddannelser vil blive fortsat, herunder udvalgsarbejdet vedrørende det lægevidenskabelige fakultet i Odense.

Regeringen agter at nedsætte et alsidigt sammensat udvalg, der til stadighed skal holde ministeriet for kulturelle anliggender underrettet om sit syn på vilkårene for den skabende og udøvende kunst og for udbredelsen af kendskabet til dansk litteratur, tonekunst og anden kunst samt til vor kulturs forudsætninger og værdier.

Regeringen vil genfremsætte forslaget til lov om teatre, og der vil blive fremsat lovforslag om biografteatervæsenet og — i tilknytning til musikkommissionens arbejde — om musikonservatorierne uden for København.

De forslag til ny arvelov og lov om ændringer i skifteloven, som blev fremsat i foråret, vil blive genfremsat.

Med udgangspunkt i en vedtagelse fra Nordisk Råd er der ført forhandlinger om nordisk samarbejde med hensyn til fuldbyrdelse af straf og tilsyn med betinget dømte. Disse forhandlinger er i alt væsentligt afsluttet, og der vil i dette folketingsår blive fremsat forslag til en lov om dette samarbejde.

I efteråret 1959 nedsatte regeringen en kommission vedrørende ministres ansvarlighed. Kommissionens sammensætning var bestemt af ønsket om en bred repræsentation af praktisk og teoretisk sagkundskab. Det blev pålagt kommissionen at fremkomme med en redegørelse for problemerne i forbindelse med ministrenes ansvar og at overveje, hvorvidt der skønnedes at være behov for en særlig lov om ministrenes ansvarlighed.

Denne kommission har afgivet betænkning i maj 1962. I overensstemmelse med kommissoriet indeholder betænkningen en indgående redegørelse for indholdet og rækkevidden af de regler, der efter gældende ret er bestemmende for ministrenes retlige ansvar, herunder reglerne i borgerlig straffelovs kapitel 16 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt disse regler bør afløses af en særlig ministeransvarlighedslov, udtaler kommissionens flertal på 12 af kommissionens 13 medlemmer, at det må anses for rigtigt ikke at gennemføre en sådan særlig lov. Mindretallet på ét medlem har den modsatte opfattelse. Med hensyn til den nærmere argumentation tillader jeg mig at henvise til betænkningen.

Regeringen vil være rede til at deltage i yderligere overvejelser af spørgsmålet på grundlag af det materiale og den argumentation, som indeholdes i betænkningen, og sådanne yderligere synspunkter, som måtte blive fremført.

Danmarks nuværende administrative inddeling kan ikke anses for at være hensigtsmæssig under hensyn til den erhvervs- og befolkningsmæssige udvikling, der har fundet sted. Regeringen ser med tilfredshed på de bestræbelser, der er i gang for en sammenlægning af mindre sognekommuner. Regeringen håber, at kommunerne vil gå videre med en frivillig løsning af de kommunale inddelingsproblemer i by- og sognekommuner.

Målsætningen for regeringens politik er udadtil at styrke Danmarks placering i den internationale økonomi og at øge Danmarks muligheder for at yde sit bidrag til fred og international afspænding.

Indadtil vil regeringen stræbe efter at udbygge grundlaget for det økonomiske, sociale og kulturelle fremskridt til fordel for alle befolkningsgrupper i vort land.

Skal denne målsætning følges, må det være en hovedopgave i dette folketingsår at genoprette den økonomiske balance. Med dette formål vil regeringens politik tage sigte på at fastholde og fortsætte den linje, som er aftalt ved forliget om den økonomiske politik.

Forliget tilsigter at standse nedgangen i valutabeholdningen og at bremse den igangværende stigning i forbruget og priserne. Et fortsat indenlandsk efterspørgselspres og en fortsat stigning i omkostningsniveauet vil alvorligt svække de muligheder, som den udenlandske konjunktur giver for afsætningen af vore produkter. Uden fortsat fremgang i eksporten vil det ikke være muligt at fastholde den høje beskæftigelse og den økonomiske vækst, der har præget vort samfund i de sidste to år.

Det er i alle befolkningsgruppers interesse, at der ikke opstår arbejdsløshed og økonomisk stagnation, som vil ramme alle, men ramme de svagest stillede i samfundet hårdest. Alle med indflydelse på den økonomiske udvikling — regering, folketing, organisationer og erhverv — deler her et fælles ansvar. Efterleves dette ansvar ikke, kan det blive nødvendigt at gennemføre en yderligere stramning af den økonomiske politik.

Den tekniske og økonomiske udvikling og den stærke udvidelse af det internationale økonomiske samkvem, som sker i disse år, stiller regering og folketing over for store opgaver, hvis løsning vil påvirke det danske folks levevilkår langt ud i fremtiden.

En tilfredsstillende løsning af de store opgaver forudsætter et sagligt samarbejde mellem folketingets partier, først og fremmest mellem de partier, som i fællesskab påtog sig ansvaret for det indgåede forlig. For regeringen vil det være et hovedmål gennem et sagligt samarbejde med alle kredse i vort samfund, der har et ansvar og en indflydelse, at søge den for hele befolkningen bedst mulige vej gennem tidens opgaver og vanskeligheder.

Jeg nærer tillid til, at dette samarbejde bliver muligt, og foreslår, at vi indleder vort samarbejde i det nye folketingsår med et leve for vort fædreland, Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Formanden: Folketinget er hermed rede til at påbegynde det nye folketingsårs arbejde. Men inden vi går over til dagens gerning, vil vi mindes folketingsmand Brodthagen, der afgik ved døden den 26. september, og fhv. statsminister Knud Kristensen, der døde den 29. september.

Holger Brodthagen blev medlem af landstinget i april måned 1951, men ønskede ikke genvalg ved opløsningsvalget i april 1953. Derimod indvalgte han efter vedtagelsen af den nye grundlov i folketinget ved det efterfølgende septembervalg.

Brodthagen var omtrent 57 år, da han under de nye forhold påbegyndte sit arbejde i dette ting. Han var imidlertid et grundig forberedt medlem, der ikke alene mødte med den mangeårige organisatoriske skoling, men med et rigt fond af nyttig praktisk viden fra et omfattende kommunalt arbejde.

I 21 år havde Brodthagen forskellige kommunale opgaver i Nykøbing på Fælster. Han var ligningskommissionsmedlem, byrådsmedlem og — i de sidste 8 år — borgmester.